

Panteia

Geen centrale examens leidt landelijk mogelijk tot minder vmbo-bb geslaagden

gepubliceerd: 22-05-2020

Veel eindexamenkandidaten hadden zich hun eindexamenjaar waarschijnlijk heel anders voorgesteld. Het centraal examen waar zij al jaren naar toewerkten, werd vanwege het coronavirus eind maart door de minister afgeblazen. De eindexamenkandidaten kunnen nu op basis van de resultaten van het schoolexamen hun diploma behalen. Onderzoeksbureau Panteia bekeek op basis van historische cijfers wat dit zou kunnen betekenen voor de eindexamenkandidaten van 2019-2020.

Geen centraal examen, wel extra herkansingsmogelijkheden

Al jaren bestaat het eindexamen voor de helft uit het schoolexamencijfer en voor de andere helft uit het cijfer voor het centraal examen. Doordat het centraal examen dit schooljaar niet doorgaat, wordt het diploma nu uitsluitend bepaald op basis van de cijfers voor het schoolexamen. Het ministerie van OCW heeft daarbij zoveel mogelijk geprobeerd om de slaag- en zakregeling gelijk te houden aan de reguliere slaag- en zakregeling. Zo is er bijvoorbeeld niets veranderd aan de regels rondom de kernvakken en het maximaal aantal onvoldoendes dat behaald mag worden.

Wat wel veranderd is, is het aantal vakken waarvoor een herkansing, de zogenaamde resultaatverbeteringstoets, mag worden gedaan. Eindexamenkandidaten mogen dit jaar voor maximaal twee vakken deelnemen aan een resultaatverbeteringstoets (drie in het geval van vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg). Dit is een verruiming ten opzichte van de reguliere situatie, waarbij leerlingen één centraal examen mogen herkansen (twee in het vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg). De resultaatverbeteringstoets gaat in principe over de stof die al is afgenomen tijdens de schoolexamens. Het cijfer voor de resultaatverbeteringstoets telt voor 50% mee, het eerder behaalde schoolexamenresultaat voor dat vak ook voor 50%. Net als voorheen telt het cijfer alleen mee als het een hoger eindcijfer oplevert.

Verwachte effecten o.b.v. historische cijferdata

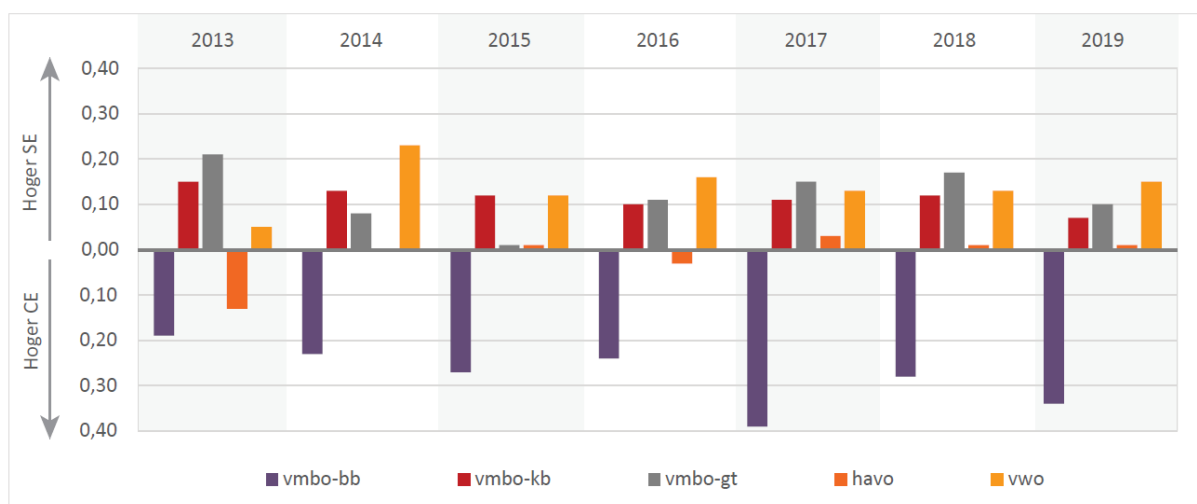
Onderzoeksbureau Panteia bekeek op basis van historische cijferdata wat het niet door laten gaan van het centraal examen dit schooljaar (inclusief de extra herkansingsmogelijkheden) zou kunnen betekenen voor de eindexamenkandidaten. Hierbij maakten wij gebruik van de cijfers over de schooljaren 2013 t/m 2019 die Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) jaarlijks publiceert in de examenmonitor.

De examenmonitor geeft aan hoe er landelijk wordt gescoord op het schoolexamen en centraal examen. Bij de berekening van die cijfers worden alle vakken

meegenomen waarvoor een examen is afgenomen. Omdat niet alle leerlingen zowel schoolexamen als centraal examen doen voor een examenvak, is bij het interpreteren van de data uitsluitend gekeken naar de vakken waarbij er zowel een schoolexamen als een centraal examen is afgerond. Deze cijfers zijn tegen elkaar afgezet en resulteren in een gemiddelde verschilscore.

Een eerste blik op de landelijke cijfers laat zien dat het schoolexamen al een aantal jaar met een gemiddeld hoger resultaat wordt afgerond dan het centraal examen. Landelijk gaat dit echter wel om marginale verschillen, namelijk honderden achter de komma.

Figuur 1. Gemiddeld verschil tussen cijfer schoolexamen en centraal examen. Bron DUO.

Wanneer gekeken wordt naar de verschillende schoolsoorten (zie figuur 1), dan zien we dat de meeste schoolsoorten vanaf 2013 gemiddeld een tiende punt hoger scoorden op het schoolexamen dan op het centraal examen. Bij de havo is het gemiddelde verschil tussen het schoolexamencijfer en het cijfer op het centraal examen van alle schoolsoorten het kleinst, namelijk rond de 0,01 punt. Verder valt op dat leerlingen in het vmbo met een basisberoepsgerichte leerweg (vmbo-bb) doorgaans juist hoger scoren op hun centraal examen. Daarnaast zijn de verschillen tussen de cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen ook een stuk groter dan bij de andere schoolsoorten, gemiddeld rond de 0,3 punt voor vmbo-bb versus 0,1 punt voor de andere schoolsoorten (havo uitgezonderd).

Het niet door laten gaan van het centraal examen heeft dus wellicht nog het meeste effect voor leerlingen uit het vmbo-bb. Immers verbeterden zij in voorgaande jaren hun eindcijfer met 'iets' beter gemaakte centrale examens. Dit jaar is die mogelijkheid er niet, maar hebben zij wel een extra herkansingsmogelijkheid in de vorm van resultaatverbeteringstoetsen die over de stof van de al afgenomen schoolexamens gaan.

Conclusie

Landelijk gezien zal het niet door laten gaan van het centraal examen weinig verschil uit te maken voor het gemiddelde eindcijfer, de cijfers verschillen immers slechts in

marges. Dit betekent echter niet dat het op individueel niveau, per schoolsoort of binnen profielen niet beter of juist slechter kan uitpakken. Hoe dit effect gaat hebben op het slagingspercentage is lastig in te schatten.

Uit een recente peiling van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) bleek dat 92,2% van de eindexamenkandidaten zou slagen op basis van hun schoolexamencijfers. Dit cijfer sluit mooi aan bij de slagingspercentages die DUO jaarlijks publiceert in de examenmonitor, waar het gemiddelde slagingspercentage ook al jaren rond de 92% ligt. Dat percentage zou zelfs nog op kunnen lopen omdat leerlingen een extra herkansingsmogelijkheid krijgen om hun eindcijfer op te hogen. Tegelijkertijd is bij Panteia niet bekend in hoeverre de peiling van LAKS representatief is voor alle examenkandidaten en voor kandidaten van alle schoolsoorten.

Op basis van de peiling van LAKS en de historische cijfers zou er dit examenjaar landelijk gezien niet veel meer of juist minder eindexamenkandidaten slagen dan andere jaren het geval was.

Kanttekening bij interpretatie analyse historische cijferdata

Panteia heeft zich bij het interpreteren van de historische cijferdata uitsluitend gebaseerd op de vakken waarvoor zowel een centraal examen als schoolexamen is afgenomen. Het centraal examen wordt echter niet voor elk examenvak afgenomen. Ook deze vakken maken echter onderdeel uit van de totale eindcijferlijst en bepalen of een leerling slaagt. Panteia neemt met het artikel niet het standpunt in dat het centraal examen afgeschaft kan worden. Mede omdat in het centraal examen veelal andere vaardigheden (bijv. leesvaardigheden) en andere kennis (kennis van een bepaald deel van de geschiedenis) getoetst wordt dan tijdens de schoolexamens.